

GIYBET KARDEŞLİK AHLAKINA UYMAK

Eûzubillahimineşşeytânirracîm

Bismillâhirrahmânirrahîm.

el-Hamdülillahi rabbilâlemin ve'l-âkibetü li'l-müttekîn. Vessalâtü vesselâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahibihî ecmaîn.

l'lemû eyyühe'l-ihvân enne efdale'l-kitâbi kitâbullah ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin sallallahu aleyhi ve sellem ve şerra'l-umûri muhdesâtühâ ve külle muhdesin bid'ah ve külle bid'atin dalâleh ve külle dalâletin fi'n-nâri. Ve bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

«لَا تَبَاغَضُوا، وَلَا تَقَاطِعُوا، وَلَا تَدَابَرُوا، وَلَا

تَحَاسَدُوا، وَكُونُوا - عِبَادَ اللَّهِ - إِخْوَانًا كَمَا أَمَرَكُمُ

اللَّهُ؛ وَلَا يَجِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ.

مَالِكٌ، خ، م، ط، حم، د، ت، عَنْ أَنَسٍ.»

Lâ tebâğadû ve lâ tekâtaû ve lâ tedâberû ve lâ tehâsedû ve kûnû ibadallâhi ihvânen kemâ emerekümüllâhu: Ve lâ yehillu

*li-müslimin en-yehcüra ehâhu fevka selâseti eyyâmin.*¹

Malik, Buhari, Müslim, Taberani, Ahmed b. Hanbel, Ebu Davud, Tirmizi Enes *radiyalahu anh'ten*.

Beraber okuyalım.

Allahümme salli salâten kâmileten ve sellim selâmen tâmmen alâ seyyidinâ Muhammedinillezî tenhallü bihi'l-ukad ve tenfericü bihi'l-kürab ve tukdâ bihi'l-havâic ve tünâlü bihi'l-rağâib ve hüsnü'l-havâtimi ve yüsteska'l-ğamâmü bi-vechihi'l-kerîm ve alâ âlihî ve sahibihî fî külli lemhatin ve nefesin bi-adedi külli mâlûmün leke.

Allâhumme salli alâ Seyyidinâ Muhammedin ve alâ âli Seyyidinâ Muhammedin salâten tüncînâ bihâ min-cemîil-ehvâli ve'l-âfât. Ve takdî lenâ bihâ cemî'a'l-hâcât ve tutahhirunâ bihâ min-cemîis-seyyiât ve ter-

¹ Buhârî, "Edeb", 57, r. 6065; Buhârî, "Edeb", 62, r. 6076; Müslim, "Birr", r. 23; Müslim, "Birr", r. 30; Ebû Dâvud, "Edeb", 47, r. 4910; Tirmizî, "Birr", 24, r. 1935; Muvatta', "Hüsnü'l-hulk", r. 14; Ahmed b. Hanbel, III, 110, r. 12073; Ahmed b. Hanbel, III, 199, r. 13053; İbn Ebî Şeybe, *Musannef*, V, 215, r. 25372; Tayâlisî, *Müsned*, III, 563, r. 2205; Humeydî, *Müsned*, II, 302-303, r. 1217; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, VI, 251, r. 3549; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, VII, 495, r. 14773; Beyhakî, *Şuabu'l-îmân*, IX, 16, r. 6192; Taberânî, *Müsnedü'l-şâmiyyîn*, III, 7-8, r. 1694.

*fe'unâ bihâ ındeke a'lâ'd-deracât ve tubel-
liğunâ bihâ aksâ'l-ğâyât min cemî'il-hayrâti
fîl-hayâti ve ba'de'l-memât.*

Cenâb-ı Hak cümlemizi mağfirûn zümre-
sine ilhak buyursun da, şefaât-i Resûlullah'a
da nail olup sevgili, bahtiyar kullarının arasına
bizleri de kabul etsin inşallah.

a. Buğzdan Uzak Durun: Müminler Arasında Düşmanlık Olmamalı

Geçenki derslerimizde söylüyorduk ki,
biz kardeşiz. Müslümanlar kardeşirler. Müs-
lümanlar kardeş oldukları için kardeşin karde-
şe yapmaya mecbur olduğu vazife neyse, bir-
birimize vazifemiz de odur. Binâenaleyh hiç-
bir müslümanın bundan uzak kalacağı umul-
maz. Binâenaleyh müslüman adını taşıyan,
müslümanım iddiasında bulunan bir insan
Cenab-ı Hakk'ın emriyle, hükmüyle *inneme'l
mü'minûne ihvetün* ayeti kerîmesinin altına
girer. Hepsi kardeş. Bitti. Kardeşin iyisi de
olur kötüsü de olur. Bu temizi de olur bozuğu
da olur ama kardeşirler. Hiçbirisi kardeşlik-
ten uzak olamazlar. Binâenaleyh bizim de
iyimiz de kötümüz de hep bir kardeşizdir.

Ne gibi?

Bir ceset gibi.

Kardeřtirler, nasıl?

Ceset gibi.

Cesedin içerisinde bağırsaklar var. Cesedin içerisinde mide denilen, sidik borusu denilen Şeyler de var. Ama cesedin içerisindedir o cesetten sayılıyor o da.

Onları cesetten çıkarıp atabilir misin?

Bunlara “Siz bize iyi Şeyler değilsiniz, hadi çıkın dıŐarıya!” diyebilir miyiz?

Diyemeyiz. Onlar da lazım bedene.

Binâenaleyh cemiyetin içerisinde her çeŐidinden olabilir. Fakat hep kardeş olunca sarılmak lazım birbirine.

Şimdi Cenâb-ı Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* burada yine bize buyuruyor ki;

Lâ tebâğadû. “Birbirinize katiyen buğz etmeyin.”

Buğz, *tebâğuz* buğzdan, *tefâale* babından. Yani;

Ey lâ tahtelifû. “Hiçbir cihetten ihtilaf etmeyin.”

İhtilaflar insanı helake götürür. BirleŐin. Buğz ayrılıklar doğuruyor, ayrılıklar da fela-

ketleri doğuruyor. Onun için Cenâb-ı Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*;

Lâ tebâğadû. “Katiyen birbirinize buğz etmeyin.” buyurdu.

Dün akşam bir misafirim vardı. Misafir Pakistan’da bir müddet bulunmuş. Hangi memleketten olduğunu unuttum, hatırımda yok. Onların hallerinden bize biraz bahsetti. Ben kendimizin nasıl müslümanız diyeceğime utandım.

Öyle ki, onlarda altı esas varmış. O altı esastan birisi ihlâs, birisi de zikrullah ile gece namazlarına devam.

Geceleri kalkıyorlar diyor. O ihtiyar yaşlı adamlar gözlerinden böyle şıpır şıpır, şıpır şıpır yaşlar akıtıyor;

“Yâ Rabbi! Benim filan kardeşimi affet. Filan kardeşime şifa ver. Filan kardeşime de hidayet ver.” [diye dua ediyor,] böyle ağlıyor, şıpır şıpır gözlerinden yaşlar akıtıyor diyor. Sonra bakıyorsun ki o adam yola gelmiş camiye geliyor. Öteki hasta şifa bulmuş. Öteki [başka bir şey oluyor,] yani hepsi, ağlamalar, sızlamalar ve yalvarmalar Cenâb-ı Hakk’ın izniyle tesir ediyor. Ama maalesef

biz bunların hiç birisini yapamıyoruz. Binâenaleyh biraz hoşumuza gitmedi miydi, hemen arkamızı dönüyoruz oraya.

Bu bizim için, kaç derstir söylüyorum, doğru olmayan bir şeydir. Bugün de dersimize rast geldi. Cenâb-ı Peygamber Efendimiz Hazreti Enes *radıyallahu anh*'ten rivayetiyle Buhari'si de içerisinde, Müslim'i de içerisinde. Diğer raviler de içinde olduğu halde *lâ tebâğadû* [buyurdu.]

Hikmet var canım!

Buğz edeceksin de ne çıkacak?

O sana kızacak sen de ona kızacaksın.

İki ayrılık.

İki ayrılık demek; vücudu ikiye bölmek demektir. İkiye bölünen vücuttan nasıl hayır gelmez, insandan da öyle hayır gelmez. Cemiyetlerin mahvına sebep olur. Binâenaleyh birbirinize katiyen buğz etmeyiniz.

Tekrar şimdi bakın;

Ve lâ tekâtaû. [“Kesmeyiniz.”]

Kat', kesmektir. Nasıl ağacın dalını kesersin, gövdesini kesersin. İnsanın bir tarafını kesersin. Sakın siz böyle kesişme yapmayın.

Yani ayrılık yapmayın birbirinize. Ayrılmayın, küsmeyin, darılmayın birbirinize.

Kusuru varsa yalvar Allah'a. İyiliği yoksa yalvar Allah'a, Allah iyi eder inşallah.

Binâenaleyh bak ne güzel buyuruyor;

Birincisi, *lâ tebâğadû*. İkincisi, ve *lâ tekâtaû*. “Ayrışmayın yahu! Ne güzel! Kesişmeyin!” Ve *lâ tedâberû*. “Birbirinize arka da çevirmeyin.”

Ne iştir bu yahu, ne demek bu yahu! Biz nasıl müslümanız bilmem ki yâ Rabbi!

Ve *lâ tedâberû*. “Birbirinize arka çevirmeyin. Birbirinizi beğenmemelik yapmayın.”

Ve *lâ tedâberû*. Ve *lâ teğtâbû* da demiş. “Birbirinizin aleyhinde konuşmayın da.”

Gıybet! Şu söyleydi bu böyleydi, şunun şusu kabahati var, bunun da bu kabahati var. Geçenki derste de geçti ya!

“Kardeşlerinizin kabahatlerini katiyen araştırmayın. Siz kardeşlerinizin kabahatlerini araştırırken Allah da sizin kabahatlerinizi meydana koyunca rezil olursunuz o zaman.”

Kabahatsiz kimse olmaz ki. Hepimizin çeşitli kabahatleri var. Küçüklüğümüzden beri böyle değildik ya.

Gençliğimizde neler olmuştur kim bilir değil mi?

Şimdi bugün yaşlandık başladılıysak adam mı olduk yani?

Ve lâ tedâberû. “Birbirinize arka da çevirmeyin.”

Daha?

Ve lâ tehâsedû. “Allahu Teâlâ'nın verdiği nimetler dolayısıyla birbirinize de haset de etmeyin.”

Haset de etmeyin. Haset, şeytân-ı aleyhillânenin Âdem *aleyhisselam*'ı çekememesinden ileri gelen bir davadır. O günden bugüne kadar insanların arasında devam eder gider işte. Haset, çekememezlik. Zengini fakir çekemez. O onu çekemez, o bunu çekemez. Hep bir çekememezlik. Arkasından doğar bir hasetlik. Ondandır;

el-Hasedü te'külü'l-hasenâti kemâ te'külü'n-nâru'l-hatabi.

Hasedin en güzel faydası şu: Bütün hasenatın yanar gider. Odun nasıl yanıp da kül oluyorsa, odun nasıl yanıp da kül oluyorsa insanın yaptığı birçok hasenatları, namazla-

rı, vesaire vardır. İşte o da elden gidince eli boş kalır insanın. Haset bundan ibaret.

E onun var da benim olmasın, olur mu öyle şey? O da benle beraber müsavi olsun.

Kes parmaklarını hep bir yap. Boynuzu da kes ortadan kaldır bir olsun o zaman?

Olur mu hiç?

Allah'ın hepsinde ayrı ayrı yaratılış hikmetleri vardır.

Canım Rusya'da oluyor ya. Çinliler'de oldu. Oluyor işte demek!

Eh sonunu görelim.

Ve kûnû. “Olunuz!”

Bak emir var burada.

Ve kûnû ibadallâhi. “Ey Allah'ın kulları olunuz!”

Ey lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah diyenler! Biz müslümanız diyenler!

“Siz olunuz!”

Ne olunuz?

İhvânen. “Kardeş olunuz kardeş, kardeş!” *Kemâ emerekümüllâhu.* “Çünkü Allah'u celle ve alâ Sûre-i Hucurât'ta;

﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾

*Inneme'l-mü'minûne ihvetün.*² diyen Allah *celle ve alâ* ya! Resûlü Ekrem de;

“Ey ibadallah!” *Künû ihvânen.* “Siz kardeş olun!” diyor.

Kardeş gibi yaşayın. Kardeş kardeşin nasıl elinden tutarsa, sen de kardeşinin elinden öylece tut.

Kemâ emerekümüllâhu. “Allah *celle ve alâ* nasıl ‘Kardeşsiniz!’ diyerekten emretti ki.”

b. Hasetten Uzak Durun: Allaha Şükredin Ve Başkalarının Başarısına Sevinin

Siz de bu kardeşliğe riayet ederekten emri ilahî[ye uyun], kardeşinizle kardeş olarak geçinin.

Ve lâ yehillu. “Helal olmaz.” *Limüslimin.* “Hiçbir müslümana helal olmaz ki.” *En-yehcüra ehâhu fevka selâseti eyyâmin.* “Üç günden fazla kardeşiyle küs olsun.”

Beşeriyet tabi, insanlar birbirlerine darırlırlar icabında ama bu üç gün sürer. Hatta bir

² 49/Hucurât, 10.

rivayette, “Kadınların başının örtüsü kuruyacak kadar.” demişler. Onu uzatıp gitmeye lüzum yok. Şöyleydi böyleydi diyerek uzatmak olmaz.

Ama bazen cinsi bozuk, Allah muhafaza etsin, insanlar vardır. Tiynet itibariyle yani yaratılışında, cibilliyetinde, hilkatinde şer olarak yaratılmıştır yani. Şerli bir insandır. E onunla da tabi ben bu da benim kardeşimdir diyerekten onunla da şey olmaz. Bu onları şey kitaplarında ayırmışlardır yani. Bu gibilerle iltifat etmemek ve görüşmemek de mümkündür denmiştir. Çünkü şer. O şerliyi artık Allah’a yalvarır da yola getirebilersen ne âlâ. Yoksa o lafla filan olmaz.

Ama hüsn ü zan yine iyidir. İnsanlar bu gibi şeylerde daima kendilerini haklı gösterecekten, “Ben bundan şeyim ama bu böyle şer bir adam. Binâenaleyh bundan uzak olmak daha hayırlıdır, daha iyidir!” diye insan kendi kendine fetva verir ve kendini de haklı çıkarır.

Ama bu öyle değil. Bir de kendini yokla bakalım. Böyle kendini yokla. Bakarsın ki o da senin haksız olduğunu söylüyordur. O da senin

haksız olduğunu söylüyordur, binâenaleyh insan hüsn ü zan etmeli. Kardeşleriyle, insanlarla bhusus güzel geçinmenin, muaşeret dedikleri güzel geçinmenin yoluna bakmalıdır. Bu dünya fani bir âlem.

Hubbu dünya hoştur ama, akıbet mevt olmasa.

Hubbu cennet hoştur ama, şiddeti nâr olmasa.

demişler.

Bak bizim rahmetlik Hocamız, 90 küsur yaşında güzel güzel yaşarken, akşam bir şeysi yokmuş yani. Tatlı tatlı konuşurken gece vade gelmiş Allah'a ruhunu teslim etmiş, gitmiş. Bu gencinde de oluyor ihtiyarında da oluyor. Bu hepimizin başına gelecek bir dava. Hepimizin başına gelecek. İyi de olsun kötü de olsun bundan kurtulmanın kimseye imkânı yok.

Binâenaleyh bunu insan hatırından çıkarmamalı. Ölüm var bu âlemde. İyi geçinip iyi bir adla âhirete gidebilmenin çaresine bakın. Hatasız kusursuz olmaz.

Onunla bununla kavga edecen de, hırlaşacan da, sonra ne olacak işin akıbeti?

Senin de arkandan, “Allah belasını ver-
sin, öldü de kurtulduk.” derler.

Ne derler başka?

Ama iyi olarak gitti mi, “Allah rahmet
eylesin. Çok iyi bir adamdı.” denir.

Bunu unutmamak lazım. Bu hadîs-i şerîf
hadis kitabımızın 466. sayfada beşinci hadis.

Bir daha okuyuverelim;

*Lâ tebâğadû ve lâ tekâtaû ve lâ
tedâberû ve lâ tehâsedû.*

Bunlar Türkçeleşmiş. Türkçemizde kulla-
nılan kelimelerdir. Bunların yani Arapça ol-
masıyla beraber bilinmemesi lazım gelmez.

Buğz, Türkçedir.

Tekâtu', ayrılık.

Tedâbür, arka dönmek.

Tehâsüd, haset.

Bunlar Türkçeleşmiş gibidir.

“Bunları yapmayın.”

Ve kûnû ibadallâhi. “Hep beraber.” *İh-
vânen kemâ emerekümüllâhu.* “Allah *celle ve
alâ*’nın emri üzerine kardeş olarak yaşayın!”
vesselam.

Burada şârih demiş ki;

Lâ ya'lû ba'duküm ve inneküm cemî'an ibadallah. “Siz birbirinizin üzerine üstünlük taslamayın.”

Benim tahsilim var, benim param var, benim gücüm var. Benim kuvvetim var, şu veya bu. Bunlardan dolayı üstünlük taslayıp da mâdûnunuz olan insanlara karşı iltifatsızlık yapmayınız ki, geçim olsun ortada. Eğer sen, “Ben bu kadar büyük bir adamım.” [dersen olmaz.]

Dün bir selam şeyisine rast geldim. “Selam vermemek tekebbürden ileri gelir.” diyor, beğenmemek.

Şimdi birçok insanlar selam vermezler insanlara. Hele emsali olursa ona verir. Günaydını olsun, ne olursa olsun bir şey söyler. Fakat tanımadığı zuâfa ve fukarayı görünce, uzaktan selam verirsin bu da hiç duymamazlığa gelir. Ondan sonra tabi yürür gider.

Bu kibrin alameti, büyüklüğün alameti. Kendini üstün görüyor, bu zuafanın verdiği selamı kabul etmiyor ve almıyor, yüzüne de bakmıyor. Böyle olursan, üstünlük taslamalar olursa, büyüklük taslamak; cemiyet arasında geçim olmaz.

Üsâme *radıyallahu anh* Peygamberimiz'in kölesi miydi? Ordu kumandanı yaptı mı?

Köleyi ordu kumandanı yaptı mı?

Hz. Ömer de o kumandanın altına girdi mi?

Heh?!.
Hz. Ömer de o köle olan kumandanın altına girdi mi?

Halife-i Mü'minîn. Bakınız Müslümanlıkta hiç üstünlük yok.

Halife-i Mü'minîn. Bakınız Müslümanlıkta hiç üstünlük yok.

“Yâ Resûlallah! Ne yapıyorsun sen? O köle! O köle bizim başımıza geçer miymiş?” diyebilirdi ya. Ama hiç kimse bir şey demedi. *Semi'nâ ve atânâ* dediler, onun emrinde orduyla hareket ettiler ve yapacakları işi yaptılar.

“Biz ondan daha çok biliyoruz. Biz daha şerif insanlarız, büyük insanlarız. Biz dururken ona hiç yakışır mı bu?” pekâlâ denebilirdi ama böyle bir şey diyen hiç çıkmadı. Çünkü Müslümanlıkta bu üstünlük yok. Üstünlük davası yok.

Beyneküm cemî'an ibâdallah. “Hepimiz Allah'ın yarattığı kuluz.” Onu bu seviyede

yaratmış, bunu da bu seviyede yaratmış. Yaradan Allah'tır. Sen kabiliyetin dolayısıyla o mevkiye çıkmış değilsin. Sen kabiliyetin dolayısıyla öyle yükselmiş değilsin. Sana o kabiliyeti verip seni yükselten Allah'tır. Sana o mevkii veren Allah'tır. Sen onu unutuyorsan da kendinde bunu görüyorsan çok yazık sana!

Onun için insanlar birbirine iltifat etmez duruma geliyorlar. Halbuki bunu düşünse hiç böyle şey aklına gelmez.

«لَا تَبْدُؤُوا بِالْكَلامِ قَبْلَ السَّلَامِ. وَمَنْ بَدَأَكُمْ بِالْكَلامِ قَبْلَ السَّلَامِ فَلَا تُجِيبُوهُ. الْحَكِيمُ، عَنِ ابْنِ عَمْرٍ.»

*Lâ tebdeû bi'l-keîami kable's-selâmi. Ve men bedeeüm bi'l-keîami kable's-selâmi felâ tücîbûhu.*³

c. Selamdan Evvel Katiyen Söze Başlamayın

Bakın ne kadar hoş bir söz!

Lâ tebdeû bi'l-keîami kable's-selâmi.

“Selamdan evvel katiyen söze başlamayın.”

³ Hakîm et-Tirmizî, *Nevâdiru'l-usûl*, II, 175, r. -1; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, IX, 126, r. 25320.

Evvela söz *esselamü aleyküm*dür. Bir işin var, bir diyeceğin var, bir sohbetin var, bir konuşmaya geldin. *Selamün aleyküm* demeden paldır küldür içeriye de girilmez söz de söylenmez.

Şimdi bakınız;

Ve men bedeeüm bi'l-keîami.

Geldi kapıyı tak tak vurdu açtınız. Dedi ki, “Ya bizim şöyle bir işimiz var. Bize biraz şu işte yardımcı olmaz mısınız?”

Kapa kapıyı git.

Ve men bedeeüm bi'l-keîami kable's-selâmi fe-lâ tücîbûhu. “Ona icabet etmeyin, cevap da vermeyin.”

Çünkü o İslâm'ın vazifesini yapmadı. Evvela ona layık olan, *esselamü aleyküm* demek idi. Onu demedi. Demediğinden dolayı ona sen cevap olarıktan kapıyı kapamak yahut sözüne iltifat etmemek gerekir. Çünkü;

Li-ademi riâyeti edebi'l-islami. “İslâm adabına riayetsizlik yaptı.”

Ona da ders olsun bu. O da haddini bilsin.

Onun için selamın İslâm'da kıymeti yüksektir. Çünkü onu emreden Allahu *celle ve alâ*'dır.

﴿وَإِذَا حُيِّتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا﴾

*Ve izâ huyyâtüm bi-tahiyetin fe-hayyû bi-ahsene minhâ.*⁴

Siz ona daha güzelini [söyleyin.]

Ne diyeceksin?

Esselamü Aleyküm.

Ve aleykümüsselam ve rahmetullahi ilave etmek suretiyle. *Ve berekatühü* ilave etmek suretiyle ahsen olarıktan ona cevap vereceksin.

Onun için selamı vermek sünnettir alması da farz diyorlar. Farz. Birisi sana selam verdi mi ona *aleyküm selam* demek borç oluyor sana.

⁴ 4/Nisâ, 86.

«لَا تَبْتَاعُوا الْمُغَنِّيَّاتِ، وَلَا تَشْتَرُوهُنَّ، وَلَا

تَعَلِّمُوهُنَّ؛ وَلَا خَيْرَ فِي تِجَارَةٍ فِيهِنَّ، وَثَمَنُهُنَّ حَرَامٌ.

ق وَضَعَفَهُ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ.»

*Lâ tebtâû'l-muğanniyâti ve lâ teş-
terûhünne ve lâ tuallimûhünne ve lâ hayra fî
ticâretin fîhinne ve semenühünne harâmun.*⁵

Muğannî, çalgıcı, şarkıcı. Cariyeler olur-
muş evvelce. O çalgıcı, şarkıcıları satın alıp,
onları şurada burada konuşdurup türküler,
şarkılar söyleyip para kazanırlarmış. Binaena-
leyh;

Lâ tebtâû'l-muğanniyâti. “Siz böyle
muğannî olan çalgıcı, şarkıcıları satın alma-
yın.”

O zaman satılırmış.

Ve lâ teşterûhünne. “Satmayın da.”

Ne alın ne satın!

Ve lâ tuallimûhünne. “Onlara bunu da
öğretmeyin.”

⁵ Tirmizî, "Buyû", 51, r. 1282; Ahmed b. Hanbel, V, 264, r. 22280; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, VI, 23, r. 11055; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, VI, 24, r. 11056; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, VIII, 190, r. 7749; Rûyânî, *Müsned*, II, 277-278, r. 1196.

Kölelerinize, hizmetkârlarınıza, cariyele-
rinize çalgı çalmasını, şarkı söylemesini de
öğretmeyin.

Ve lâ hayra fî ticâretin fîhinne. “Onlarla
yapılan ticarete hayır yoktur.”

Onlarla yapılan ticarete, alışverişte ha-
yır yoktur.

Ve semenühünne harâmun. “Oradan alı-
nan paralar da haramdır.”

Onun için demiş ki;

Ğınâ hucetü’z-zinâ. “İçki, şarkı ve bu-
nun emsali şeyler zinayı celbeder.”

Zinayı getirir adamın üzerine. İçersin bir
kere aklın gider çünkü. Bir de böyle güzel
seslerle ikinci bir sarhoşluk üzerine gelir. Bu
ikinci sarhoşluğun üzerine kendinden geçersin.
Zinayı da işlersin ki, Allah muhafaza et-
sin. En büyük günahlar işlenmiş olur.

«لَا تَبْسُطُ ذِرَاعَيْكَ، وَادِّعِمِ عَلَى رَاحَتَيْكَ، وَتَجَافِ

عَنْ ضَبْعَيْكَ، فَإِنَّكَ إِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ، سَجَدَ كُلُّ عَضْوٍ

مِنْكَ مَعَكَ. ك، عَنِ ابْنِ عُمَرَ.»

*Lâ tebsut zirâ’ayke vadde’im alâ râha-
teyke ve tecâfe an dab’ayke fe-inneke izâ*

*fe'alte zâlike secede küllü udvin minke meake.*⁶

Şimdi namazı kılariken, secdeye vardığımız vakitte bu kollarımızı böyle yere dayamamayı [bildiriyor.]

Lâ tebsut zirâ'ayke. “Bu kollarınızı yere dayamayın.”

Ya?

Böyle dakin. Bu avuçlarınız üzerine dayansın vücudunuz, kollarınız gergin kalsın ve gövdenizden de uzak olaraktan erkek gibi durun. Böyle bunları yaymak kadınlara ve zuafaya mahsustur. Onlara onun için öyle müsaade edilmiştir. Ama erkekler avuçlarının üzerine yaslanırlar ve kollarını da dikerler. Vücutlarını onun üzerinde zapt ederler.

Hem bu suretle daima namaz kılanın pazuları kuvvetlenir. Çünkü bu bir vücut mesela 100 kiloysa, 50 kilosu da bunun yukarsında. Belki daha fazlası yukarısında. Bu 50 kiloyu her gün böyle ikişer, üçer defa, 10 defa, 20 defa her namazda indirip kaldırmak suretiyle

⁶ İbn Huzeyme, *Sahîh*, I, 325, r. 645; İbn Hibbân, *Sahîh*, V, 242, r. 1914; Hâkim, *el-Müstedrek*, I, 350, r. 827; Abdürrezzak, *Musannef*, II, 170, r. 2927; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-evliyâ*, VII, 227.

bir idman yapıyoruz demektir insan. Teşbih olmaz ya. Yani Efendimizin tabirinde böyle ellerini yukarı dik bak bu pazular nasıl sıkışıyor insanda. Ama kendini hani serbest bırakırsan olmaz.

Onun için;

Lâ tebsut zirâ'ayke. "Bu kollarını yayma, yatırma yere." Vadde'im alâ râhateyke ve tûcâfe an dab'ayke fe-inneke izâ fe'alte zâlike secede küllü udvin minke me'ake. "Böyle yaptığın takdirde bütün âzâların da secde etmiş olur."

Bütün azaların da secde etmiş olur. Böyle rahatlıkla oldu muydu gevşek bir ibadet olur.

Hız. İbn-i Ömer'in rivayeti.

Buna dikkat edin şimdi bakınız!

«لَا تَبُكُ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ، فَإِنَّ شِدَّةَ الْحِسَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَا تُصِيبُ الْجَائِعَ، إِذَا احْتَسَبَ فِي دَارِ الدُّنْيَا. حل، خط، كر، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ.»

*Lâ tebki yâ Ebâ Hüreyrete. Fe-inne şiddete'l-hisâbi yevme'l-kıyâmeti lâ tusîbu'l-câia ize'htesebe fî dâri'd-dünyâ.*⁷

Ebû Hüreyre'yi bilmeyen yoktur. Ashâb-ı kirâmdan bir zât-ı muhterem. Fâkir. Ashab-ı Suffa'dan mâdud kendisi. Yani Resûlullah bir şey verirse, gelirse bir zuhurat içecekler, yiyecekler. Ya süt ya hurma. Yemek nadirattan.

Aç kalmış, açlığından dolayı ağlıyor. Açlığından dolayı ağlıyor! Biz bugün nimetlerin içerisine gark olmuşuz da, birgün şeker bulamazsak kıyamet koparıyoruz. Birgün bilmem ne bulamazsak kıyamet koparıyoruz. Halbuki onlar pahalaniyorsa paralar da o kadar çoğalıyor. Paraların çoğalmasına karşı bir şey de yok ortada.

Şimdi diyor ki;

Lâ tebki yâ Ebâ Hüreyrete. “Ey Ebâ Hüreyre ağlama, ağlama.” Fe-inne şiddete'l-hisâbi yevme'l-kıyâmeti. “Âhiretin hesabının

⁷ Beyhakî, *Şuabu'l-îmân*, XIII, 52, r. 9940; İbn Asâkir, *Târihu Dimeşk*, XXIII, 233, r. -1; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, VII, 199, r. 18628; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, VI, 482-483, r. 16643; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-evliyâ*, VII, 109, r. -1; Hatîb, *Târihu Bağdâd*, IV, 261.

şiddeti, ahiretteki hesabın şiddeti.” *Lâ tusîbu’l-câia*. “Açlara isabet etmeyecektir.”

Açlara isabet etmeyecektir, onun için bahtiyarsın. Ağlama!

İze’htesebe fî dâri’d-dünyâ.

Ebû Nu’aym *Hilye*, Hatîb ve İbn Asâkir Ebû Hüreyre’den.

Allah kusurlarımızı affetsin. Verdiği nimetlerin şükrünü ifa edebilmek cümlemize nasip etsin.

O İslâm’ın evvelki devirlerindeki zaruretlere bir görsek! Onun için o günlerin kitaplarını çok okumak lazım. İnsanları, tarihi vakaları çok okumak lazım ki, insan ibret alabilsin de bugünkü nimetlerin bolluğuyla Cenâb-ı Hakk’a şükrünü artırabilsin. Yoksa isyandan bir şey çıkmaz.

«لَا تَبْكِي. وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، لَوْ أَنَّ عِنْدِي مِئَةَ بِنْتٍ تَمُوتُ وَاحِدَةً بَعْدَ وَاحِدَةٍ زَوَّجْتُكَ أُخْرَى، حَتَّى لَا يَبْقَى مِنَ الْمِئَةِ شَيْءٌ. هَذَا جِبْرِيلُ أَخْبَرَنِي أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَمَرَنِي أَنْ أُزَوِّجَكَ أُخْتَهَا رُقِيَّةَ، وَأَجْعَلَ

صَدَاقَهَا مِثْلَ صَدَاقِ أُخْتِهَا. قَالَ لِعُثْمَانَ. كَر، عَنِ

«ابن عَبَّاسٍ».

*Lâ tebki. Vellezî nefsi bi-yedihi lev enne indî miete bintin temûtü vâhidetün ba'de vâhidetin zevvectüke uhrâ hattâ lâ yebkâ mine'l-mieti şey'ün. Hâzâ Cibrîlü ahberenî ennallâhe azze ve celle emerenî en üzevice-ke uhtehâ Rukayyete ve ec'ale sadâkahâ misle sadâki uhtihâ. Kâlehu li-Osmân.*⁹

Hz. Osman'a diyor.

Lâ tebki. “Ey Osman ağlama!”

Hz. Osman, o şehit olan ikinci halife.

Vellezî nefsi bi-yedihi. “Nefsim yedi kudretinde olan Allahu celle ve alâ'ya kasem ederim ki.” *Lev enne indî miete bintin.* “Eğer benim 100 tane kızım olsa.” *Temûtü vâhidetün ba'de vâhidetin.* “Böyle birer birer ölse-ler.” *Zevvectüke uhrâ.* “Biri ölünce diğerini sana verirdim.” *Hattâ lâ yebkâ mine'l-mieti şey'ün.* “Bu 100 bitinceye kadar birinin arka-

(8) لفظ «بعد واحدة» و «رقية» ثابت عند كَر، وليس هو عند أ.ض.

⁹ İbn Asâkir, *Târîhu Dimeşk*, XXXIX, 39.

sından, birinin arkasından hep sana verirdim bunları. Onun için sen ağlama.”

Efendimizin kızı vefat etti de, hanımı oluyordu Hz. Osman'ın. Ondandır dolayı Hz. Osman ağlıyor. Ağlayınca da Cenâb-ı Peygamber ona hem şefaât, hem teselli hususunda;

“Ağlama!” diyor, “Yüz tane kızım olsa sana birer birer arkasından hepsini sana verirdim. Ağlama!”

Hâzâ Cibrîlü. “İşte bak Cebrail geldi.” *Ahberanî.* “Bana haber verdi ki.” *Ennallâhe azze ve celle emerenî en üzevviceke uhtehâ Rukayyete.* “Allah bana emretti ki, kardeşini, Rukayye'yi sana vereyim.” *Ve ec'ale sadâkahâ misle sadâki uhtihâ.* “Onun mihrini, nikah bedelini. Öteki kardeşinde neyse bunu da o şekilde kabul et.” *Kâlehû li-Osmân.* “Bunu Osman *radıyallahu anh'*a söyledi.”

O da onu aldı. Onun için *Zinnûreyn* derler. Osman *zinnûreyn.* “İki tane nur sahibi.” Yani Peygamberin iki kızıyla evlendiğinden dolayı “iki nur sahibi” diye ad takılmış kendisine de. *Zinnûreyn* buradan gelme.

İbn Asâkir Hazreti ibn-i Abbas'tan rivayet etmiş.

Yine bir hastaya karşı buyuruyor Cenâb-ı Peygamber;

«لَا تَبْكِي، فَإِنَّ جِبْرِيْلَ أَخْبَرَنِي أَنَّ الْحُمَّى حَظُّ أُمَّتِي
مِنْ جَهَنَّمَ. طَس، عَنْ عَائِشَةَ.»

*Lâ tebki fe-inne Cibrîle ahberenî enne'l-hummâ hazzu ümmetî min cehenneme.*¹⁰

Hasta hastalığının şiddetinden ağlıyor sızlanıyor.

Lâ tebki. “Ağlama!” diyor. *Fe-inne Cibrîle.* “Çünkü Cebrail haber verdi ki.” *Ahberenî enne'l-hummâ hazzu ümmetî min cehenneme.* “Humma denilen, isterse bunu sıtmaya da diyorlar. Sıtma denilen hastalık ateşli, o humma dedikleri ateşli devirlerinde onun üzerine gelmiş cehennemden bir nasiptir.”

Ateşi yükselmiş. Bazen iyice kırkı geçer. Bu ümmetimin cehennemdeki bir nasibidir. Onu dünyadayken geçirmiş oluyor. Onun için

¹⁰ Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat*, III, 333, r. 3318; Taberânî, *el-Mu'cemü s-sagîr*, I, 197, r. 314.

ağlama. Cehennemden kurtarmış oluyorsun paçayı.

Hz. Aişe validemizden.

«لَا تَبْكِي يَا عُمَرُ، فَلَوْ أَشَاءُ أَنْ تَسِيرَ الْجِبَالُ ذَهَابًا
لَسَارَتْ؛ وَلَوْ أَنَّ الدُّنْيَا تَعْدِلُ عِنْدَ اللَّهِ جَنَاحَ ذُبَابٍ،
مَا أُعْطِيَ كَافِرًا مِنْهَا شَيْئًا. ابْنُ سَعْدٍ، عَنِ عَطَاءٍ
مُرْسَلًا.»

*Lâ tebki yâ Umer, fe-lev eşâü en tesîre'l-cibâlü zehâben le-sâret ve lev en-ne'd-dünyâ ta'dilu indallâhi cenaha zübâbin mâ a'tâ kâfiren minhâ şey'en.*¹¹

Bunu da güzel dinleyin!

Lâ tebki yâ Umer. “Ey Ömer! Ağlama.”

Hz. Ömer’e; “Yâ Ömer! ağlama.” diyor.

Fe-lev eşâü en tesîra'l-cibâlü zehâben le-sâret.

Çünkü Ömer *radiyallahu anh*, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in huzuruna girdi. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* bir hasıra, hasırın üzerinde yatmış. Hasır böyle iz

¹¹ İbn Sa'd, *Tabakât*, I, 466-467.

yapmış. Hasırın çubukları vücudu saadetlerine haliyle iz yapmış.

Bu izi görünce Hz. Ömer tabiatıyla dayanamamış. Bir İslâm Peygamberi'nin böyle zaruret içersinde bir hasır üzerinde yatışına tahammül edememiş ağlamış.

Diyor ki;

“Ömer ağlama. Ağlama!” *Ve lev eşâü.* “Çünkü ben eğer istesem, dilesem.” *En tesîra'l-cibâlü zehâben.* “Şu dağlar altın olsa benimle yürüse gelse, diye istesem, arzulasam. *Le-sâret.* “Bunların hepsi altın olarak arkam sıra gelirler.”

Ben nereye gitsem arkam sıra gelirler. Fakat ben bunu katiyen istemedim.

Kaside-i Bürde sahibi bunu güzel bir canlandırmış, Abidin Paşa da bunu güzel şerh etmiş.

Cenâb-ı Peygamber'in dünyaya hiç iltifatı yok. İltifatı olsaydı o dağlar kendisine arz olunduğu vakitte onlardan istifade eder, paraları yağdırır etrafına. Kendisi de şahane bir hayat geçirirdi. Fakat bunların hiç birisine iltifat etmemiş.

Hz. Ömer'e diyor;

Ve lev enne'd-dünyâ. “Ya Ömer! Eğer dünya dediğin şu dünya.” *Ta'dilu indallâhi cenaha zübâbin*. “Bir sineğin kanadı kadar bir kıymeti olsaydı bu dünyanın.” [*Mâ a'tâ kâfîren minhâ şey'en*. “Kafire ondan hiç bir şey vermezdi.”]

«لَا تَبْكُوا عَلَى الدِّينِ إِذَا وَلِيَهُ أَهْلُهُ، وَلَكِنْ ابْكُوا
عَلَيْهِ إِذَا وَلِيَهُ غَيْرُ أَهْلِهِ. حم، ط، ك، عَنْ أَبِي
أَيُّوبَ.»

*Lâ tebkû ale'd-dîni izâ veliyehu ehlühû ve lâkini'bkû aleyhi izâ veliyehu ğayru ehlihi.*¹²

Lâ tebkû ale'd-dîni. “Siz dininiz için katiyen ağlamayınız.”

Eyvaaah! Başımıza şu gelen hâle bak. Bu dinimiz ne olacak böyle? Gidiyor dinimiz el-den!” diye ağlamayın.

İzâ veliyehû ehlühû. “Bu dinin başında ehli varsa korkma.”

¹² Ahmed b. Hanbel, V, 422, r. 23585; Hâkim, *el-Müstedrek*, IV, 560, r. 8571; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, IV, 158, r. 3999; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat*, I, 94, r. 284.

Dininin başında ehil bir adam varsa korkma. Fırtınalar gelir, yağmurlar yağar, rüzgârlar eser, otlar devrilir, yıkılır ağaçlar. Fakat geçer bu fırtına yine otlar dikilir. Mü'minin hâli tıpkı bu ota benzer. Ot yağmuru görür, karı görür, yatar yere. Kar kalkar, yağmur kalkar, güneşi görür, dikilir ortaya. Binâenaleyh mü'min böyledir. Korkmayın. Yalnız başınızdaki insan iyi bir insan olsun.

d. Riba (Faiz) Hakkında

Velâkini'bkû aleyhi. “Ama ağlayın, ağlayın!”

Neden ağlayın?

İzâ veliyehû ğayru ehlihî. “Başınızda ehli olmayan birisi geçtiyse o zaman ağlayın işte.”

Ne kadar isterseniz o kadar ağlayın!

«لَا تَبِيعُوا الدِّينَارَ بِالدِّينَارَيْنِ، وَلَا الدِّرْهَمَ
بِالدِّرْهَمَيْنِ، وَلَا الصَّاعَ بِالصَّاعَيْنِ، فَإِنِّي أَخَافُ
عَلَيْكُمْ الرَّبَّأ. قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، الرَّجُلُ يَبِيعُ
الْفَرَسَ بِالْأَفْرَاسِ، وَالنَّجِيبَةَ بِالْإِبِلِ؟. قَالَ: لَا بَأْسَ
إِذَا كَانَ يَدًا بِيَدٍ. حم، عَنِ ابْنِ عُمَرَ.»

*Lâ tebîû'd-dînâre bi'd-dînâreyni ve le'd-dirheme bi'd-dirhemeyni ve le's-sâa bi's-sâyni fe-innî ehâfu aleykümü'r-ribâ. Kîle: Yâ resûlallâhi er-raculü yebîu'l-ferese bi'l-efrâsi ve'n-necîbete bi'l-ibili? Kâle: Lâ be'se izâ kâne yeden bi-yedin.*¹³

Faiz meselesi.

Lâ tebîû'd-dînâre bi'd-dînâreyni. “Altını altınla değiştirmeyin. Bir altın verip de iki altın yahut birden fazla almayın.”

Gramı gramına, adedi adedine.

Ve le'd-dirheme bi'd-dirhemeyni. “Bir dirhem gümüş verir, bir dirhem de gümüş alırsınız. Başka türlü olmaz.” *Ve le's-sâa bi's-sâyni.* “Bir kilo buğday verirsin, bir kilo buğday alırsın.” *Fe-innî ehâfu aleykümü'r-ribâ.* “Bu fazlalık yaparsanız bunun arasında bunun *riba* olmasından korkarım.” diyor.

Kîle: Yâ resûlallâhi. “Demişler ki; ‘Yâ Resûlallah!’” *er-Raculü yebîu'l-ferese bi'l-efrâsi ve'n-necîbete bi'l-ibili?* “Bazı at satıyoruz, değiştiriyoruz atı at ile. Yahut develeri, iyi deve kötü deve.” *Kâle: Lâ be'se izâ*

¹³ Ahmed b. Hanbel, II, 109, r. 5885; İbn Ebî Şeybe, *Musannef*, IV, 498, r. 22495.

kâne yeden bi-yedin. “Eldeyken alır verirsen onlar caizdir.” demiş.

“Benim evde var. Sen onu bana ver de bendeki de senin olsun.”

Yok öyle.

Getir ikisi de orda bu senin olsun bu benim olsun. Razi olmuş oluyor. Hayvanlıkta.

«لَا تَتَّخِذُوا شَيْئًا فِيهِ الرُّوحُ غَرَضًا. ط، م، ن، ه عَنِ
ابْنِ عَبَّاسٍ؛ ط، طس، عَنِ الْمُغِيرَةِ. إِسْنَادُهُ حَسَنٌ؛
(، عَنْ سَمْرَةَ»¹⁴بز)

*Lâ tettehizû şey'en fîhi'r-rûhu ğaradan.*¹⁵

Şu ok atan, avcılık, silah atarlar ya nişan öğrenmek için. Bazı birisi tavuk koymuş oraya, tavuğa nişan alıyorlar. Onu görünce Cenâb-ı Peygamber demiş ki;

(14) قوله: «بز» كذا الصواب، وعند أ.ض: «بر».

¹⁵ Müslim, "Sayd ve'z-zebâih", r. 58; Tirmizî, "Et'ime", 1, r. 1475; Nesâî, "Duhâyâ", 41, r. 4443; Nesâî, "Duhâyâ", 41, r. 4444; İbn Mâce, "Zebâih", 10, r. 3187; Ahmed b. Hanbel, I, 340, r. 3155; Ahmed b. Hanbel, I, 345, r. 3215; İbn Hibbân, *Sahîh*, XII, 422, r. 5608; Abdürrezzak, *Musannef*, IV, 454, r. 8427; Tayâlisî, *Müsned*, IV, 443, r. 2738; Nesâî, *es-Sünenü'l-Kübrâ*, IV, 365, r. 4517; Ebû Avâne, *Müsned*, V, 52, r. 7759; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, IX, 120, r. 18056; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebir*, XI, 445, r. 12262; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebir*, XII, 92, r. 12573.

“Yoo!.. Canlıya böyle hedef olunmaz!”

Canlı hedef olunmaz. O da can. Onu hedefe koyacaksın vuracaksın. O canlı şey olmaz demiş. Öyle şey yok!

«لَا تَتَّخِذُوا الْمَسَاجِدَ طُرُقًا إِلَّا لِدِكْرِ أَوْ صَلَاةٍ.

طب، عَنِ ابْنِ عُمَرَ.»

*Lâ tettehizû'l-mesâcidi turukan illâ li-zikri ev salâtin.*¹⁶

Lâ tettehizû'l-mesâcidi turukan. “Mes-citleri de yol ittihaz etmeyin.” *İllâ li-zikrin ev salâtin.* “Camiye girersen ya zikredeceksin, ya namaz kılacaksın, ya Kur’an okuyacaksın, onun için gidersin.”

Yoksa bir iş için girip çıkmak olmaz.

«لَا تَتَّخِذُوا بُيُوتَكُمْ مَقَابِرَ. صَلُّوا فِيهَا، فَإِنَّ

الشَّيْطَانَ لَيَفِرُّ مِنَ الْبَيْتِ يَسْمَعُ سُورَةَ الْبَقَرَةِ تَقْرَأُ

فِيهِ. حَب، حَم، عَنِ أَبِي هُرَيْرَةَ.»

¹⁶ Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, XII, 314, r. 13219; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat*, I, 14, r. 31.

*Lâ tettehizû büyûteküm mekâbira. Sallû fîhâ fe-inne's-şeytâne le-yefirru mine'l-beyti yesme'u sûrete'l-bakarati tukrau fîhi.*¹⁷

Buna iyi dikkat edin!

Lâ tettehizû büyûteküm mekâbira. “Sizler evlerinizi mezarlık gibi yapmayın. Evinizi mezarlığa benzetmeyin.”

Mekâbir, makbere, mezarlıklar yani. Evinizi mezarlıklara benzetmeyin.

Niçin?

Namaz kılmazsanız evinizde. Evinizde namaz kılmazsanız eviniz mezarlığa benzer. Sabah namazının sünnetini kılarırsın, öğlenin sünnetini kılarırsın, nafile namazlar kılarırsın. Gece kalkar namaz kılarırsın. O zaman kabirlikten çıkar. Yoksa bunları kılmadan hep mescitler var ya, camiler var ya, orada kılarırsın diye gidersen olmaz.

Sallû fîhâ. “Siz orada, evlerinizde namaz kılın!”

Bakınız, dikkat ediniz!

¹⁷ Müslim, "Salâtü'l-müsâfirîn", r. 212; Tirmizî, "Fedâilü'l-kur'ân", 2, r. 2877; Ahmed b. Hanbel, II, 378, r. 8915; İbn Hibbân, *Sahih*, III, 62, r. 783; Nesâî, *es-Sünenü'l-Kübrâ*, VII, 257, r. 7961; Ebû Avâne, *Müsned*, II, 480-481, r. 3908; Beyhakî, *Şuabu'l-îmân*, IV, 48-49, r. 2164.

Fe-inne's-şeytâne le-yefirru mine'l-beyti yesme'u sûrete'l-bakarati tukrau fîhi. “Şeytan o evdeki Sûre-i Bakara'dan bir âyet, bir sûre okunur ya tamamı ya içinden bazı âyetler okunur. Orada şeytan duramaz kaçır.”

Şeytan Sûre-i Bakara'nın okunduğu yerde duramaz kaçır oradan.

Fe-inne's-şeytâne le-yefirru. “Mutlaka kaçır, duramaz.” *Mine'l-beyti.* “O evden ki.” *Yesme'u sûrete'l-bakarati.* “Orada Kur'an okuyorlar, Sûre-i Bakara'dan da okuyorlar. Orada duramaz.”

Onun için bazı insanlar rahatsızlıklarından şikâyeten ekseriyetle bize müracaat ederler; “İşte canım sıkılıyor ruhum sıkılıyor. Sıkılıyorum, üzülüyorum. Şu oluyor bu oluyor.”

Sebebini sorunca;

Namaz kılar mısınız?

Susuyor.

Gece kılar mısınız?

Susuyor.

Olmuyor.

Eğer gece namazlarımıza devam etsek, hemen bütün arızalar ortadan gider. Gece

namazlarında çok ehemmiyet var. Kıymet var. Hele gençlere çok tavsiyemiz oluyor. Bu gençlik elde de durmuyor yani. Gençlik elde durmuyor. Yaşlılık zamanında yaparım dersin de olmaz o. Yaşlılıkta insan vücudunun çeşit arızaları olur. İşte kalkamaz, kalksa da durmaz. Onun için gençlikte olur bu ibadetler. Gençlik güneş gibidir. Gençlik hiç bir şeye benzemez.

Onun için fırsatı eldeyken bırakmayın da gece namazlarına devam ediniz. Ve bizler için de, bütün ümmeti Muhammed için de dualar ediniz.

Emin olunuz dualar o kadar kıymetlidir ki, yeri göğü alt üst eder. Dualar eğer candan çıksın, candan kopsun, yeri göğü alt üst eder. Hiç ummadığınız şeyler olur. Hiç ummadığınız şeyler olur ama biz dilimizden söylüyoruz. O kadar cık yani. Dilimizden söylüyoruz, içimizden çıkmıyor bir şey.

Yine Cenâb-ı Peygamber buyuruyor;

«لَا تَرْكُوا النَّارَ فِي بُيُوتِكُمْ حِينَ تَنَامُونَ. حم، خ، م،

د، ت، ه، عَن سَالِمٍ، عَن أَبِيهِ.»

*Lâ tetrükû'n-nâre fî büyûtiküm hîne tenâmûne.*¹⁸

“Evinizde ateş bırakmayınız yatarken.”

Yatarken o zaman mesela mumlar varmış yahut kandiller, ne çeşit şeylerse. Onları yanarken bırakmayın. Çünkü uyursun, yanar yeri yakar, şunu bunu yakar. Yangınların çıkmasına vesile olur. Bizim elektrikler var dersin ama elektriklerde de kontaklar oluyor işte. Görüyoruz bir kontak sebebiyle koca çarşılar yanıyor, dükkânlar yanıyor. Onun için elektrikleri söndür öyle yat.

Bu da Buhari'nin, Müslim'in, Ahmed b. Hanbel'in, Ebu Davud'un, Tirmizi'nin, İbn Mace'nin rivayetleridir.

Buna da dikkat edelim.

¹⁸ Buhârî, "isti'zân", 49, r. 6293; Müslim, "Eşribe", r. 100; Ebû Dâvud, "Edeb", 173, r. 5246; Tirmizî, "Et'ime", 15, r. 1813; İbn Mâce, "Edeb", 46, r. 3769; Ahmed b. Hanbel, II, 7, r. 4515; Ahmed b. Hanbel, II, 8, r. 4546; Ahmed b. Hanbel, II, 44, r. 5028; Ahmed b. Hanbel, II, 44, r. 5028; Hâkim, *el-Müstedrek*, IV, 317, r. 7765; İbn Ebî Şeybe, *Musannef*, V, 263, r. 25915; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, IX, 321, r. 5434; Ebû Avâne, *Müsned*, V, 145, r. 8168; Beyhakî, *Şuabu'l-îmân*, VIII, 179, r. 5663.

(الصَّلَاةَ مُتَعَمِّدًا، فَإِنَّهُ مَنْ تَرَكَ الصَّلَاةَ 19 «لَا تَتْرُكِ»)

مُتَعَمِّدًا فَقَدْ بَرِئَتْ مِنْهُ ذِمَّةُ اللَّهِ وَرَسُولِهِ. حَم، عَنْ

أُمِّ أَيْمَنَ.

*Lâ tetrüki's-salâte müte'ammiden fe-innehu men tereke's-salâte müteammiden fekad beriet minhü zimmetullâhi ve resûlihi.*²⁰

Lâ tetrüki's-salâte müte'ammiden. Siz namazı bile bile, kasten katiyyen sakın terk etmeyin.”

Namazı bile bile katiyen terk etmeyin.

Fe-innehû. “Tahkik, şân.” *Men tereke's-salâte müteammiden.* “Her kim namazı bile bile terk ederse, kılmazsa vaktindeki namazını.” *Fe-kad beriet minhü zimmetullâhi ve resûlihi.* “Allahu Teâlâ'nın ve Resûlünün zimmeti, onların üzerindeki eli kalkar.”

Onun için namaz pek büyük bir ibadettir. Namazın terkine hiçbir surette cevaz yoktur.

(19) قوله: «لَا تَتْرُكِ» كذا عند حم، وعند أ.ص: «لَا تَتْرُكِي».

²⁰ Ahmed b. Hanbel, VI, 421, r. 27364; Abd b. Humejd, *Müsned*, I, 462, r. 1594; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, VII, 497, r. 14777; Muhammed b. Nasr, *Ta'zîmu kadri's-salât*, II, 886-887, r. 913.

Hasta halinde, ayakta duramıyorsan oturduğun yerde kıl der. Oturduğun yerde duramıyorsan yatakta yattığın yerde kıl der. Her çeşidine müsaade vermiş. Abdest alacak halim yok. Su da vardır çeşmede akıyor ama abdest alacak halim yok. Teyemmüm ediver demiş. Teyemmüme de cevaz vermiş. E teyemmüm edeceksin olduğun yerde.

Teyemmüm de öyle uzun boylu değil. Böyle tuğla parçası, kiremit parçası veya bir halı parçasına, “Niyet ettim teyemmüme.” diye elini vurur. Şöyle bir yüzünü sıvarsın. Bir daha vurur bu kolunu sıvazlarsın, sonra diğer kolunu böyle sıvazlayıverirsin oldu abdest. Gusle de kâfi namaza da kâfi. Her ikisine kâfi. Gusül de olur bununla. Cenabet olmuş adam yıkanamayacak, bu suretle niyet etti mi cenabetlikten kurtuldun. Zarurette olan, yapamayacak gibi olan insan gusletmiş gibi olur. Veyahut genç ama, sağlam da ama, suyla yıkanmak tehlikesi var. Askerlerde olur bazı. Su başı düşmanın elindedir veyahut da kış günü fazladır. Yıkanırsan sıhhatin zarar görecektir. Ve bu suretle de Cenâb-ı Hak insan-

ları bundan kurtarmaya kolaylık göstermiş. Yani namazdan kurtuluşun imkânı yok.

Denize battık, vapur battı. Denize daldık. Bir tahta geçti elimize. Denizin üstünde sallanıp duruyoruz böyle. Vakit de geldi.

Burada ne yapacağız?

Orada namazımızı yine kılacağız.

Ne yani?

Gözümüzle, başımızla kılacağız yine orada da namazımızı. Oraya göre. Kalkıp da ayakta kılacak değiliz denizin üzerinde. Denizin içersinde nasıl imkân varsa. Ya Rabbi! Sana yöneldim, yüzümü çevirdim, öğle namazımın farzını *Allahu Ekber* der şeyin üzerinde sallanır durursun, hem okursun.

«لَا تَتَمَنَّوْا لِقَاءَ الْعَدُوِّ، وَسَلُّوْا اللّٰهَ الْعَافِيَةَ، فَإِذَا لَقِيتُمْهُمْ فَأُثْبِتُوا، وَأَكْثِرُوا ذِكْرَ اللّٰهِ. فَإِنْ أَجْلَبُوا وَصَيَّحُوا، فَعَلَيْكُمْ بِالصَّمْتِ. ش، ط، ق، عَنِ ابْنِ عَمْرٍو.»

Lâ tetemennev likâe'l-aduvvi ve selûllâhe'l-âfiyete fe-izâ lakîtümûhüm fes-

*butû ve eksirû zikrallâhi. Fe-in eclebû ve sayyehû fe-aleyküm bi's-samti.*²¹

e. Düşmanlarla Karşılaşma Ve Allah'a Sığınma

Lâ tetemennev likâe'l-aduvvi. “Siz düşmanlarla karşı karşıya gelmeyi istemeyin.”

Düşmanlarınızla karşı karşıya gelmeyi istemeyin. Biz kuvvetliyiz, şuyuz buyuz. Alt üst ederiz onları bir anda. İstemeyin bunu.

Ve selûllâhe'l-âfiyete. “Allah'tan afiyet isteyin.” *Fe-izâ lakîtümûhüm fesbutû.* “Ama [düşmanla karşılatığınız zaman] sebat edin. Durun yerinizde.” *Ve eksirû zikrallâhi.* “Allahu Teâlâ'nın zikriyle meşgul olun.” *Fe-in eclebû ve sayyehû.* “Düşman başladı feryat oo bağıyor. Şöyle yaparız böyle yaparız diyerekten.” *Fe-aleyküm bi's-samti.* “Siz sükût edin.”

Onlar bağırlarsa bağırsınlar. Onların bağırmalarına kulak asmayın. Siz sükut edin.

²¹ Dârimî, "Siyer", 6, r. 2484; Abdürrezzak, *Musannef*, V, 250, r. 9518; İbn Ebî Şeybe, *Musannef*, VI, 513, r. 33422; Abd b. Humeyd, *Müsned*, I, 134, r. 330; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, IX, 258, r. 18469; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, XIII, 25-26, r. 48.

«لَا تَتَمَنَّوْا لِقَاءَ الْعَدُوِّ، وَسَلُّوْا اللّٰهَ الْعَافِيَةَ، فَإِنَّكُمْ لَا تَدْرُونَ مَا تُبْتَلَوْنَ مَعَهُمْ؛ وَإِذَا لَقِيتُمُوهُمْ فَقُولُوا: اللّٰهُمَّ أَنْتَ رَبُّنَا وَرَبُّهُمْ، وَنَوَاصِينَا وَنَوَاصِيهِمْ بِيَدِكَ، وَإِنَّمَا تَقْتُلُهُمْ أَنْتَ، ثُمَّ الزَّمُوا الْأَرْضَ جُلُوسًا؛ فَإِذَا غَشَوْكُمْ، فَانْهَضُوا وَكَبِّرُوا. ك، عَنْ جَابِرٍ.»

*Lâ tetemennev likâe'l-aduvvi ve selûllâhe'l-âfiyete fe-inneküm lâ tedrûne mâ tûbtelevne meahüm ve izâ lakîtümûhüm fe-kûlû: Allâhümme ente rabbunâ ve rabbühüm ve nevâsînâ ve nevâsîhim bi-yedike ve in-nemâ taktülühüm ente sümme'lzemû'l-arda cülûsen fe-izâ ğaşuvküm fe'nhedû ve kebirû.*²²

Lâ tetemennev likâe'l-aduvvi. “Zaruret olmadıkça düşmanla karşılaşmayı istemeyin.”

Ama zaruret olur, mecburiyet hâsıl olur, o zaman can feda!

²² Hâkim, *el-Müstedrek*, III, 40, r. 4342; Taberânî, *ed-Duâ*, I, 328, r. 1072; Heysemî, *Mecme'u'z-zevâid*, V, 328, r. 9681; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, IV, 361, r. 10906; İbnü's-Sünnî, *Amelü'l-yevm ve'l-leyle*, I, 617-618, r. 668.

Ve selûllâhe'l-âfiyete. “Cenab-ı Hak’tan afiyet isteyiniz.” *Fe-inneküm lâ tedrûne mâ tûbtelevne.* “Bilmezsin ki harbin neticesi ne olacak.”

Harbin neticesinin ne olacağını bilmezsin. Onun için düşmanla karşılaşmayı hemen kendine güvenip de isteme.

Ve izâ lakîtümûhüm fe-kûlû. “Eh oldu harp başladı, mecbur olduk dövüşmeye. Başladık vuruşmaya. O zaman deriz ki.” *Allâhümme ente rabbunâ.* “Bu duayı okuyunuz.” *Allâhümme ente rabbunâ ve rabbühüm ve nevâsînâ ve nevâsîhim bi-yedike.* “Yâ Rabbi! Sen bizim de onların da Rabbisin. Bizim de Rabbi sen onların da Rabbi sensin. Bizim de aldığımız yani bütün kuvvetimiz, onların da bütün kuvvetleri senin elindedir. İstedğin tarafa şeyi verebilirsin.”

Ondan sonra;

Ve innemâ taktülühüm ente sümme'lezemû'l-arda. “Yerinizde durun.” *Cülûsen fe-izâ ğaşuvküm.* “Onlar taarruza geçebilirlerse.” *Fe'nhedû ve kebbirû.* “Siz de arslan gibi yerinizden fırlar üzerlerine onların *Allahu Ekber* diyerekten hücum edersiniz.”

Cenâb-ı Peygamber'in askere talimi.

Onun için müslüman askerleri elhamdü-lillah her yerde böyle bu tekbirleri aldılar mıydı gözleri hiç bir şey görmeden geçerler öte tarafa.

«لَا تَتَوَضَّؤُوا فِي الْكَنِيفِ الَّذِي تَبُولُونَ فِيهِ، فَإِنَّ
وَضُوءَ الْمُؤْمِنِ يُوزَنُ مَعَ حَسَنَاتِهِ. الدَّيْلَمِيُّ، وَابْنُ
النَّجَّارِ، عَنِ أَنَسٍ.»

*Lâ tetevaddaû fi'l-kenîfi'llezî tebûlûne fîhi fe-inne vadûe'l-mü'mini yûzenu mea hasenâtihi.*²³

Lâ tetevaddaû fi'l-kenîf. “Helâlarda abdest almayınız.”

Helâlarda zaruret olmadıkça abdest almayınız.

Ellezî tebûlûne fîhi. “Yani işediğiniz yerde abdest de almayın.” *Fe-inne vadûe'l-mü'mini yûzenu me'a hasenâtihi.* “Çünkü mü'minin abdest suyu hasenatıyla beraber mizana konacaktır.”

²³ Deylemî, *el-Firdevs*, V, 22, r. 7330; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, IX, 307, r. 26140.

O pis yerde doğru olmaz abdest almak. Ama maalesef bugün öyle bir hâle düştük ki, lağımlar hepsi evler içerisinde. Buradan abdest alıyor, oradan lağıma gidiyor.

Allah kurtarsın.

«لَا تَجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ مَقَابِرَ. إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْفِرُ مِنَ
الْبَيْتِ الَّذِي يُقْرَأُ فِيهِ سُورَةُ الْبَقَرَةِ. ش، حم، م، ت،
عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ.»

*Lâ tec'alû büyûteküm mekâbira. Inne's-şeytâne yenfirü mine'L-beytillezî yukrau fîhi sûretü'l-bakarati.*²⁴

Bu hadîs-i şerîf yukarıda geçenin daha açığı.

Lâ tec'alû büyûteküm mekâbira. “Hiçbir zaman evlerinizi mekâbir denilen mezarlığa benzetmeyin.” *Inne's-şeytâne yenfirü mine'l-beytillezî yukrau fîhi sûretü'l-bakarati.* “Sûretü'l-Bakara okunan evden şeytan kaçır. Firar eder. Durmaz orada.”

²⁴ Müslim, "Salâtü'l-müsâfirîn", r. 212; Tirmizî, "Fedâilü'l-kur'ân", 2, r. 2877; Ahmed b. Hanbel, II, 284, r. 7821; Ahmed b. Hanbel, II, 378, r. 8915; İbn Ebî Şeybe, *Musannef*, II, 60, r. 6458; Nesâî, *es-Sünenü'l-Kübrâ*, VII, 257, r. 7961; Ebû Avâne, *Müsned*, II, 480, r. 3908; Beyhakî, *Şuabu'l-îmân*, IV, 48, r. 2164.

Onun için siz de evlerinizde hem namaz kılınız, hem namazı da Sûre-i Bakara'dan, hiç olmazsa *Ayete'l-Kürsî* Sûre-i Bakara'dandır. *Âmenerresulü* Sûre-i Bakara'dandır. Hafız olmayınca Sûre-i Bakara'nın insan hepsini bilemez.

Baştan *Elif Lam*'dan okursun. Biraz da ortasından biraz da sonundan okumak suretiyle Sûre-i Bakara'dan okunan bu âyetler inşallah evlerden şeytanların kaçmasına vesile olur. Evlerde insanlar huzur bulur, rahat bulur. Şeytan gelmeyince gönüller hoş olur. O dargınlıklar meselâ sıkıntılar, bunaltılar bazı hanımlarımızda çok oluyor o. Onlar zayıf oldukları için bunalıyoruz diyorlar, sıkılıyoruz diyorlar. İşte doktor beye giderse o da diyor ki senin sinirlerin oynamış diyor. Sana şu ilaç lazım bu ilaç.

O sinirleri oynatan hep şeytan. Nefisle şeytanlar, insanlarda çok çeşit arızalar meydana getiriyorlar. Bundan dolayı bol bol namazlar kıldığımız takdirde inşallah bunların hiçbirisi üzerimizde kalmaz.

Yine buyuruyor ki;

«لَا تَجْعَلُوا قَبْرِي عِيدًا، وَلَا تَجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قُبُورًا،
وَصَلُّوا عَلَيَّ وَسَلِّمُوا حَيْثُمَا كُنْتُمْ، فَتَبْلُغُنِي
صَلَاتُكُمْ وَسَلَامُكُمْ. ع، وَالْحَكِيمُ، عَنِ الْحُسَيْنِ عَنِ
عَلِيٍّ.»

*Lâ tec'alû kabrî îden ve lâ tec'alû
büyûteküm kubûren ve sallû aleyye ve sel-
limû haysümâ küntüm fe-tebluğunî salâtü-
küm ve selâmüküm.*²⁵

Bakınız ne kadar güzel!

Lâ tec'alû kabrî îden. Cenab-ı Peygam-
ber, “Benim kabrimi de namazgâh yapma-
yın.” buyuruyor.

Benim kabrimi namazgâh yapmayın. El-
hamdülillah, şimdiye kadar da Peygamber
sallallahu aleyhi ve sellem kible edinip de
orada namaz kılınmamıştır. Orada bulunan
müslümanlar ona salât ü selâm verirler. Na-
maz vaktinde herkes yerinde namazını kılar.

²⁵ Ebû Dâvud, "Menâsik", 100, r. 2042; Ahmed b. Hanbel, II, 367, r. 8807; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, I, 361, r. 469; Beyhakî, *Şuabu'l-îmân*, VI, 52-53, r. 3865; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat*, VIII, 81, r. 8030; Heysemî, *Mecme'u'z-zevâid*, IV, 3, r. 5847; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, I, 498, r. 2199.

Ve lâ tec'alû büyûteküm kubûren. “Benim mezarımı namazgâh yapmadığınız gibi evlerinizi de mezarlık yapmayın.”

Ve sallû aleyye. “Bana salât ü selâmı veriniz.” *Ve sellimû.* “Selâmımı da veriniz.” *Haysümâ küntüm.* “Nerede olursanız olun.”

Uzaklık yakınlık maneviyatta yok. Uzaklık yakınlık maddiyatta. Maneviyatta uzaklık yakınlık yok. Salât ü selâmı sen ver aynı zamanda Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e hiç şeksiz şüphesiz erişir.

Fe-tebluğunî salâtüküm ve selâmüküm. “Bu sizin okuduğunuz salât ü selâmlar bana derhal erişir.”

Yani karşılıklı imiş gibi, senin söylediğim gibi bana derhal erişir. Yani zorlanma. İmkânın yoksa, gelemiyorsan beni ziyarete bulunduğun yerden salât ü selâmı ver o bana gelir ve bana erişir.

«لَا تَجْعَلُوا هَذِهِ الصَّلَاةَ - يَعْنِي الصُّبْحَ - كَالصَّلَاةِ
قَبْلَ الظُّهْرِ وَبَعْدَهَا، وَاجْعَلُوا بَيْنَهُمَا فَضْلًا. طَب، ك،
(«26 عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُحَيْنَةَ»)

*Lâ tec'alû hâzihi's-salâte ya'nî's-subha
ke's-salâti kable'z-zuhri ve ba'dehâ ve'c'alû
beynehümâ faslen.*²⁷

*Lâ tec'alû hâzihi's-salâte ya'nî's-subha
ke's-salâti kable'z-zuhri ve ba'dehâ.* “Siz
sabah namazının sünnetini, öğlenin, ikindi-
nin, akşamın, yatsının sünnetlerine benzet-
meyin.” *Ve'c'alû beynehümâ faslen.* “Sabah
namazının sünnetini kıldıktan sonra araya bir
ayrılık verin.”

Namazı kıldıktan sonra sağ tarafınıza
şöyle bir yaslanın. Sağ tarafınıza yaslanın.
Yaslanın, biraz istirahat edin. 5 dakika, 10
dakika, 15 dakika, ne kadar vakit varsa. Sün-

(26) قوله: «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُحَيْنَةَ» كذا عند الكل، وعند أ.ض: «عَنْ عَبْدِ
اللَّهِ بْنِ بُحَيْنَةَ».

²⁷ Hâkim, *el-Müstedrek*, III, 487, r. 5819; Tahâvî, *Şerhu me'âni'l-âsâr*, I, 373, r. 2190; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, VII, 374, r. 19349.

neti kıl, farz kılınacak vakte kadar şöyle yerine göre yaslan.

Bizim camilerimizde tabi olmuyor ama Medine-i Münevvere'de bulundum bir sene. Bir Hocaefendiyle karşılaştık. Şamlı Hocaefendiymiş. Beni o yatırdı. Yat bakalım dedi. Bu sünnettir dedi. Sabah namazından sonra bir parça şöyle yattık. Ondan sonra kamet başladı kalktık namaza durduk.

Sünneti kıldıktan sonra sünnettir bu da. Nasıl sakal sünnetse, abdestin sünnetleri, namazların sünnetleri varsa bu da ayrı bir sünnettir. Sabah namazının sünnetini kıalarsın. Sünnetini kıldıktan sonra evradın varsa biraz evradını okursun. Ondan sonra biraz şöyle yatar, istirahat eder dinlenirsin. Uyumak şartıyla değil dinlenmek şartıyla. Vücudunu dinlendirirsin sonra kalkar kamet okunduğu vakit de namazı gelir kıalarsın.

Taberani *Kebir*'de ve Hakim Abdullah b. Buhayne *radıyallahu anh*'ten rivayet etmişler.

«لَا تَجْعَلُونِي كَقَدَحِ الرَّاِكِبِ، يَجْعَلُ مَاءَهُ فِي قَدَحِهِ،
فَإِنْ اِحْتَاَجَ اِلَيْهِ شَرِبَهُ وَاِلَّا صَبَّهُ. اجْعَلُونِي فِي اَوَّلِ
كَلَامِكُمْ وَاَوْسَطِهِ وَاٰخِرِهِ. اِبْنُ النَّجَّارِ، عَنِ اِبْنِ
مَسْعُوْدٍ.»

*Lâ tec'alûnî k-kadehi'r-râkibi yec'alu mâehu fî kadehihi fe-in'ihtâce ileyhi şeribehu ve ilâ sabbehu. İc'ilûnî fî evveli kelâmi-küm ve evsatihî ve âhirihî.*²⁸

Lâ tec'alûnî k-kadehi'r-râkibi yec'alu mâehu fî kadehihi. “Siz bana vereceğiniz salât ü selâmları bir rakibin yani bir atın, devenin arkasına konan su gibi yapmayın.”

Yolcu devesiyle giderken matarasını yahut su kabını devesinin arkasına bağlar, suya ihtiyacı olduğu vakitte oradan alır içer. Suya ihtiyacı olmazsa döker onu. Siz beni öyle yapmayın. İhtiyacınız olan zamana saklamayın işi.

Fe-in'ihtâce ileyhi şeribehu ve ilâ sabbehu. “İhtiyaç varsa içer, değilse döker.”

²⁸ Abdürrezzak, *Musannef*, II, 215, r. 3117; Ali el-Muttakî, *Ken-zu'l-ummâl*, I, 509, r. 2254.

İc'ilûnî fî evveli kelâmiküm. “Siz kelamınızın evvelinde salât ü selâm getirin.” *Ve evsatihî.* “Ortasında da salât ü selâm getiriniz.”

Şimdi ortasını da geçtik ama yine bir salât ü selâm okuyalım bakalım.

Essalatu vesselamu aleyke ya Resullah.

Essalatu vesselamu aleyke ya habiballah.

Essalatu vesselamu aleyke ya seyyide'l-evveline ve'l-ahirin.

Cenâb-ı Hak cümlemizi fazlı keremiyle şefaatine mazhar etsin inşallah.

O zaten bizi fazl u keremiyle bizi kurtarırsa kurtaracak. Bizim amellerimiz hiçbir işe yaramaz.

“Evveli kelamınızda salât ü selâm ile, ortasında yine bir salât ü selâm ile.” *Ve âhirihî.* “Sonunda da yine bir salât ü selâm ile onu ziynetlendirin.”

Şimdi burada hiçbir faydamız olmasa evvelce getirdiğimiz bir salât ü selâm, âhirinde getirdiğimiz bir salât ü selâm dolayısıyla Cenab-ı Hakk'ın ihsan ettiği bir feyz vardır ki, o feyz bize yeter de artar! Yeter de artar bize!

Onun için müslüman kardeşlerim!

Bugün aklıma geldi kendi kendime de üzüldüm yani.

Allah cümlemizi affetsin.

Şimdi mahallemizi bilmiyoruz. Mahallemizi bilmenin imkânı da bizim için yok. Kendi kendime dedim ki genç olsaydım mahalleyi dolaşırdım böyle amca, dayı diye hepsine iltifatlar ederdim. Mahalledeki evleri öğrenirdim. Bu evlerde sakin olan insanları da öğrenirdim. İcabında ben giderdim, icabında onları da davet ederdik. Tanışırđık, bilişirdik, görüşürđük.

Şimdi bu bizim için mümkün olmayan bir hâle geldi. Yapamıyoruz onu. Binâenaleyh burada çok kusurluyuz. Bunu ben genç kardeşlerimden çok rica edeceğim. Mahallemizi tanımak borçtur üzerimize. Yalnız camiye gelen cemaatle iş olmaz. Camiye gelen ihtiyarlar, şunlar bunlar beş on tane. Fakat mahalle burada kim bilir bin hane midir, daha fazla mıdır bilmiyoruz.

Bu bin hanenin kaç tane genci vardır?

Alakamız yok.

O gençler ne yapıyor? Okuyor mu okumuyor mu? İşçi mi, zanaatkâr mı?

Onlardan da haberimiz yok.

Niçin?

Aramızda ilgi yok. Ondan dolayı bu mesuliyet bize yeter de artar da.

Şimdi bu sabah bizi bir kardeş sabah kahvaltısına pazardır diyerekten davet etmiş. Gittik evinde yedik içtik.

Allah afiyetler versin.

Ama içimden dedim ki bu bu kadar olmaz ki. Bizim kardeşlerimiz maşallah bir sürü.

Burada beş kişi, on kişi ile toplanıyoruz, geride kalanlar ne olacak?

E hepsine de gücümüz yetmez.

Ama şimdi maşallah camimizin muhiti geniş. 150-200 kişiyi pekâlâ misafir edebiliyoruz. Sabahleyin misafir ederiz. Öğlen de misafir ederiz. Akşama misafir ederiz. Geri kalan da varsa onları da yarın davet ederiz.

E bunlarla tanışır, bilişir, neden camiye gelmediklerini öğreniriz. Kusurlarımız varsa onları telafiye çalışırız. Onların bilmediği bir şey varsa onları da öğretmeye çalışırız. Ama aramızda bir sohbet olur, tanışma olur, bilişme olur. Bizim onlara ihtiyacımız olur, onla-

rın da bize ihtiyaçları olur. Bu ihtiyaçları gidermeye kardeşlik münasebetiyle.

Bir memleketin halkıyız. Bir mahallenin halkıyız. Bir Allah'ın kuluyuz. Bir Peygamber'in de ümmetiyiz. Bir kitabımız da bizim kitabımızdır.

Bu ayrılık neden doğar?

Sen beni sevmezsin, ben de seni sevmem.

Nasıl olur bunun sonu?

Bunun sonu ne kadar vahim olur yani.

Niçin biz birbirimizi tanıyamıyoruz?

O gelmiyor. Ezan'ı duyuyor gelmiyorsa ben gideyim de; Kardeřim sen bugün uyuya mı kaldın, rahatsız mısın? Niçin gelemedin? diyeyim. Bu imkânları da bulamıyoruz bugün. Bunlar da bir zor duruma düştü.

Allah cümlemizin kusurunu affetsin.

Ne yapalım şimdi ne are bulalım buna?

Genç kardeşler, münevver kardeşler bu çareyi bulmaları için çalışmaları lazım. Yalnız, meselâ řu konferans yerleri filan var ama bunlar insanları tatmin etmiyor ki. Her bir memleketin etrafından bir sürü insan geliyor oraya. Birisi konuşuyor ötekileri de dinliyor

ama oradakiler kimin kim olduğunu yine onlar da bilmez. Hâlbuki yine bilişmek lazım. Tanışmak lazım. Aramızda kaynaşma olsun. Sevgi olsun. Birbirimizin yardımına nasıl ihtiyacımız varsa, öylece el birliğiyle çalışalım.

Allah kusurlarımızı affetsin.

Onun için Peygamberimiz ne diyor;

«لَا تَبَاغَضُوا، وَلَا تَقَاطِعُوا، وَلَا تَدَابَرُوا، وَلَا

تَحَاسَدُوا، وَكُونُوا - عِبَادَ اللَّهِ - إِخْوَانًا كَمَا أَمَرَكُمُ

اللَّهُ؛ وَلَا يَجِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ.

مَالِكٌ، خ، م، ط، حم، د، ت، عَنْ أَنَسٍ.»

*Lâ tebâğadû ve lâ tekâtaû ve lâ tedâberû ve lâ tehâsedû ve kûnû ibadallâhi ihvânen kemâ emerekümüllâhu: Ve lâ tahillu li-müslimin en-yehcüre ehâhu fevka selâseti eyyâmin.*²⁹

²⁹ Buhârî, "Edeb", 57, r. 6065; Buhârî, "Edeb", 62, r. 6076; Müslim, "Birr", r. 23; Müslim, "Birr", r. 30; Ebû Dâvud, "Edeb", 47, r. 4910; Tirmizî, "Birr", 24, r. 1935; Muvatta', "Hüsünü'l-hulk", r. 14; Ahmed b. Hanbel, III, 110, r. 12073; Ahmed b. Hanbel, III, 199, r. 13053; İbn Ebî Şeybe, *Musannef*, V, 215, r. 25372; Tayâlisî, *Müsned*, III, 563, r. 2205; Humeydî, *Müsned*, II, 302-303, r. 1217; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, VI, 251, r. 3549; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, VII, 495, r. 14773; Beyhakî, *Şuabu'l-îmân*, IX, 16, r. 6192; Taberânî, *Müsnedü'l-şâmiyyîn*, III, 7-8, r. 1694.

Lâ tebâğadû. “Darılmayın. Buğz etmeyin birbirinize.” *Ve lâ tekâtaû.* “Ayrılmayın birbirinizden.” *Ve lâ tedâberû.* “Birbirinize arka çevirmeyin.” *Ve lâ tehâsedû.* “Birbirinizi çekememezlik yapmayın. Birbiriniz aleyhinde de konuşmayın.” *Ve kûnû ibadallâhi ihvânen kemâ emerekümüllâhu.* Bitti. “Allahın istediği gibi, dediği gibi kardeş olarak yaşayınız.”

Allah bu nimeti cümlemize ihsan etsin inşallah.

El Fatiha.

Mehmed Zahid KOTKU

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

